

ПЛАНУВАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНЕ – цілеспрямований процес розробки плану, в якому на основі цілей і завдань протидії злочинності визначаються шляхи та засоби їх вирішення, нормативне, інформаційне, організаційне, методичне й ресурсне його забезпечення на визначений період часу. За своєю суттю **П. к.** є функцією управління у сфері протидії злочинності та, водночас, способом розроблення конкретного управлінського рішення, а сам план – формою такого рішення.

В залежності від спрямованості **П. к.** та відповідні плани бувають перспективними та поточними. Перспективні плани складаються на тривалий термін і засновані на середньострокових та довгострокових кримінологічних прогнозах. Поточні плани складаються на основі короткострокових прогнозів і мають на меті вирішення проміжних, оперативно-тактичних задач протидії злочинності.

За строками розрізняють короткострокові, середньострокові і довгострокові плани. Короткострокові плани розраховані на 1–2 роки. Середньострокові і довгострокові – на 3–5 та 6–10 років відповідно.

За змістом розрізняють планування комплексне та цільове. Комплексне **П. к.** охоплює заходи, спрямовані на протидію злочинності на всіх (чи принаймні кількох) її рівнях, напрямках із залученням максимальної кількості суб'єктів. Такі плани мають стратегічне значення, окреслюють системні зв'язки в механізмі кримінально-превентивної діяльності та визначають її пріоритетні вектори. Цільове **П. к.** спрямоване на організацію протидії конкретному виду злочинності (наприклад, злочинності неповнолітніх) чи усунення конкретного її фактору (наприклад, дитячої безпритульності).

За масштабом та функціональним навантаженням розрізняють територіальне, галузеве і відомче **П. к.** Перший вид планування розрахований на певну територію, другий – на галузь господарювання (наприклад, на агропромисловий комплекс), третій – на певні відомства (міністерства, комітети, служби тощо).

Територіальні плани можуть охоплюватись як територією однієї країни, так і бути міжнародними. Важливими в цьому аспекті є плани дій щодо співробітництва Ради Європи з Україною на відповідні періоди, які передбачають реалізацію низки заходів, зокрема, щодо реформування правоохоронних органів України, протидії корупції, організованій злочинності, відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, боротьби з проявами жорстокого поводження, а також захисту дітей.

Останніми роками в багатьох регіонах країни розроблені програми протидії злочинності, які є або ініціативними, або спрямовані на виконання загальнодержавних програм. Вони по суті носять характер короткострокових та середньострокових територіальних планів. Їх основним завданням є об'єднання розрізнених зусиль численних суб'єктів протидії злочинності, і направити їх в єдине русло цілеспрямованої діяльності.

Такий підхід дозволяє закласти в основу функціонування системи протидії злочинності елементи узгодженості, послідовності виконання запобіжних заходів, взаємодію і координацію дії виконавців запланованих заходів.

За масштабом та функціональним навантаженням розрізняють територіальне, галузеве і відомче **П. к.**

Результатом **П. к.** – є кримінологічний план – документ, у якому зведено науково обґрунтовану систему заходів протидії злочинності на визначену перспективу та виконавцями. Кримінологічний план має відповідати низці вимог, а саме: бути науково обґрунтованим, реальним, законним, актуальним, конкретним, несуперечливим, своєчасним, інформативним. Найбільш типова структура кримінологічного плану включає в себе загальну та особливу частини. В загальній частині плану містяться в основному заходи організаційного, правового, науково-методичного характеру, а також загальносоціальні заходи протидії злочинності. Особлива частина кримінологічного плану вибудовується за основними напрямками протидії злочинності, що входить до кола проблемних питань планування.

Крім іншого обов'язковою складовою кримінологічних планів є зазначення виконавчих суб'єктів та строків реалізації прийнятих рішень.

Лит.: Орехов В. В. Социальное планирование и вопросы борьбы с преступностью. – Л., 1972; Аванесов Г. А. Криминология. Прогностика. Управление. – Горький, 1975; Комплексное планирование социальной профилактики правонарушений. – М., 1981; Планирование мер борьбы с преступностью. – М., 1982; Черненко А. П. Планирование профилактики правонарушений в органах внутренних дел (опыт комплексного анализа). – М., 2001; Голіна В. В. Державне прогнозування і регіональне планування заходів запобігання злочинності в Україні. – Х., 2012.

Ю. В. Орлов